

Sálcí

1024-1125

# Sálská dynastie

Sálská dynastie zdělila staré problémy císařství:

- A) Snaha o podmanění Itálie. Vždy jen částečné úspěchy. Po odchodu císaře do severních oblastí za Alpami, vliv v Itálii vždy poklesl.
- B) Expanze na východ, oblast polabských a pobaltských Slovanů a pobaltských národů dosud pohanská a nepodřízená trvale Římské říši.
- C) Vnitřní upevnění moci panovníka v říši.  
Za Sálců snahou o zlepšení tzv. ministeriální systém (viz Svatá říše římská). Zavedl Konrád II.

# Sálská dynastie

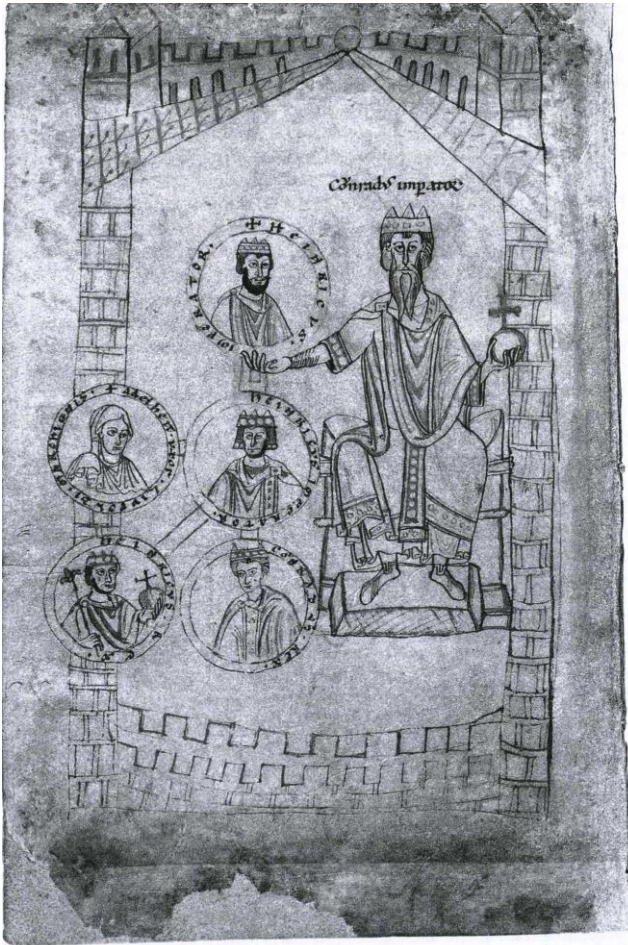
Konrád II. 1024-1039

Jindřich III. 1039-1056

Jindřich IV. 1056-1106

Jindřich V. 1106-1125

# Konrád II. 1024-1039



Zakladatel sálské dynastie

Hrabě ze Špýru a Wormsu, příbuzný Otónů, v mateřské linii vnuk Oty I.

Zvolen po smrti Jindřicha II. Nebyl jediným příbuzným Otónů, při volebním sněmu jeho strana získala převahu.

Musel se jako panovník získat autoritu.

## Konrád II. 1024-1039

Krátce po nástupu se vypravil do Itálie.  
Italská cesta vynucena tamním povstáním a  
velkým oslabením královské moci. Poměrně  
rychle si podmanil sever Itálie.  
1026 korunován lombardským králem.

Během následujícího roku dospěl až do  
Říma **1027 císařská korunovace.**

**Spory s Byzancí** o císařskou titulaturu.  
Pověřil Normany, aby se usadili v jižní  
Itálii a střežili hranice mezi oblastmi  
patřícími k západní říši a těmi, nad nimiž  
Vládne Byzanc.



Koruna lombardských králů a  
římská koruna



## Konrád II. 1024-1039

Silný panovník s politickým rozhledem. Vládl pevnou rukou v severních oblastech, kde sesazoval vévody a nahrazoval je sobě věrnějšími osobami.

O pořádek usiloval i v severní Itálii, mimo jiné usiloval o sňatky mezi německými a italskými rody.

Uznan dědičnost lén, v Itálii měl tento krok ochránit malé vazaly před přílišnými nároky jejich lenních pánů.



Konrád II., vitráž ve špýrské katedrále, 12. století.

# Konrád II. 1024-1039

Arelatské (burgundské) království  
1033-1378 součástí Svaté říše římské

1032 na základě závěti Rudolfa III.  
Burgundského získal Burgundsko.

1033-Arelatské království se stalo  
součástí Svaté říše římské.

V rámci říše od té doby tři království-  
německé, italské (lombardské) a  
Arelatské.

Zvolený římský král měl nárok na tři  
korunovace.



# Konrád II. 1024-1039

V Čechách měl vliv na vládu knížat Jaromíra a Oldřicha.

Jako silný panovník se projevoval i ve vztahu k Polsku.

1028 donutil Měška II. vzdát se říšských území, která dobyl Boleslav Chrabrý.



Konrád II. postavil baziliku ve Špýru, která se stala pohřebním kostelem římských králů.



Pohřbení římských králů:

Konrád II. + 1039

Jindřich III. +1056

Jindřich IV. +1106

Jindřich V. +1125

Filip Švábský + 1208

Rudolf I. Habsburský + 1291

Adolf Nasavský + 1298

Albrecht I. Habsburský + 1308

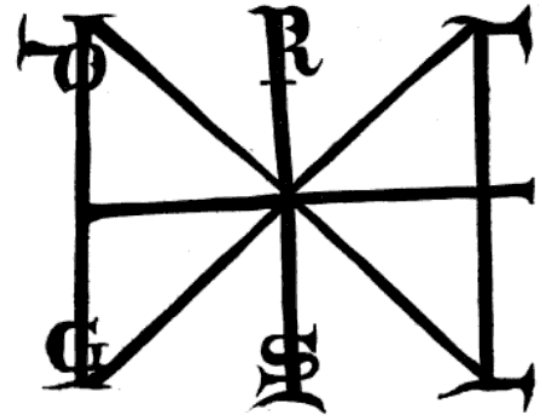
Model špýrské katedrály se dvěma chóry ( na východě i na západě).



## Pohřební insignie sálských králů z katedrály ve Špýru



# Jindřich III. 1039-1056



Jeden z nejsilnějších panovníků říše

Heslo: Spravedlnost, mír, zbožnost, boží láska  
Vzdělaný, idealistický, křesťansky naladěný,  
měl zájem o reformu církve.

.

# Jindřich III. 1039-1056

Syn Konráda II.  
Králem korunován již 1028 (v 11 letech,  
za otcova života).



Jindřich III. a jeho choť se klaní P. Marii,  
Špýrský evangeliář 1046

## Jindřich III. 1039-1056

Měl velký vliv v Čechách, Uhrách a Polsku.

Snažil se o rovnovážnou situaci na východní hranici.

Vyvažoval politickou sílu Polska, Česka a Uher. Silný subjekt se snažil vojensky oslabit, naopak slabším soupeřům pomoci.

1040-1041 Boje s Českým státem, který příliš posílil Břetislavovou výpravou do Polska. Po Břetislavově porážce (1041) jej zapojil do své politiky.

1040 Polsko- pomohl znovu k moci vyhnanému polskému Kazimíru Obnoviteli.

## Jindřich III. 1039-1056

- Uhry:
- Uherský král Štěpán I. zemřel bezdětný. Po jeho smrti se země ocitla v příbuzenských bojích o moc a na uherském trůně se ocitá řada nepřiliš schopných Arpádovců.
- Vládu po něm získal jeho synovec Petr Benátčan(1038-1041). Nevládl dlouho, neboť byl brzy svržen.
- V následujících letech usiloval Jindřich III. o jeho znovu dosazení. 1044-1046 Petr Benátčan znovu na trůně, dosazen Jindřichem III.
- Roku 1046 propuklo v Uhrách pohanské povstání. Petr Benátčan opět svržen.
- Následující doba přinesla úpadek Uher, silný vliv Jindřicha III. na obsazování uherského trůnu. Uhry lénem říše.

# Jindřich III. 1039-1056

- Dominantní vůči říšské aristokracii.
- Opoziční nálady zejména v Bavorsku a Korutanech. Důvodem uherská politika, která vedla k odvetným vpádům Uhrů do Bavor a dalších jihovýchodních oblastí.



Královský palác v Goslaru



# Jindřich III.

## 1039-1056

- Vztah k církvi:
- Poslední panovník, který plně ovládal církvev
- Dosazoval a sesazoval papeže, většinou to byli Němci nebo jiní obyvatelé Svaté říše římské.
- Předsedal církevním synodám.
- Podporoval reformní hnutí v církvi-snaha vrátit církvev k původním ideálům včetně chudoby a odklonu od světské moci církvev.

# Jindřich III.

## 1039-1056

- 1046 se vypravil se do Itálie
- 1046 synoda (koncil) v Sutri – řešila trojpapežství.
- Papežem se stal z vůle Jindřicha III. jeho kaplan Suidger, biskup bamberský, jako Klement II. (1046-1047)
- Následujícího dne 25.12.1046 Klement II. korunoval Jindřicha III. a jeho ženu Agnes císařskou korunou.
- Klement II. zemřel již 1047

## Lev IX. 1048-1054



Vzdálený příbuzný Jindřicha III. na papežský stolec se dostal s jeho souhlasem.

Emancipační snahy papežství, rychlý postup reformy.  
Počátky kuriální administrativy.  
Vznik kardinálského kolegia.

- 1054 roztržka východní a západní církve

Důvody:

Rozdíly v liturgii

Věrouce

Organizaci

Obrazoborectví v Byzanci



+ 1056 v necelých čtyřiceti letech

## Jindřich IV. 1056-1106



Jindřich IV. v době nástupu na trůn  
Šestiletý.

Regentská vláda císařovny Agnes,  
pak kolínského arcibiskupa Anno,  
který si vynutil regentství.

Regentství trvalo celkem 13 let.

Arcibiskup Anno

# Jindřich IV.

## 1056-1106

Od 1069 samostatná vláda  
Jindřichovi bylo 19 let

Panovnická moc během interregna značně oslabena.  
Naopak vzestup moci aristokracie.

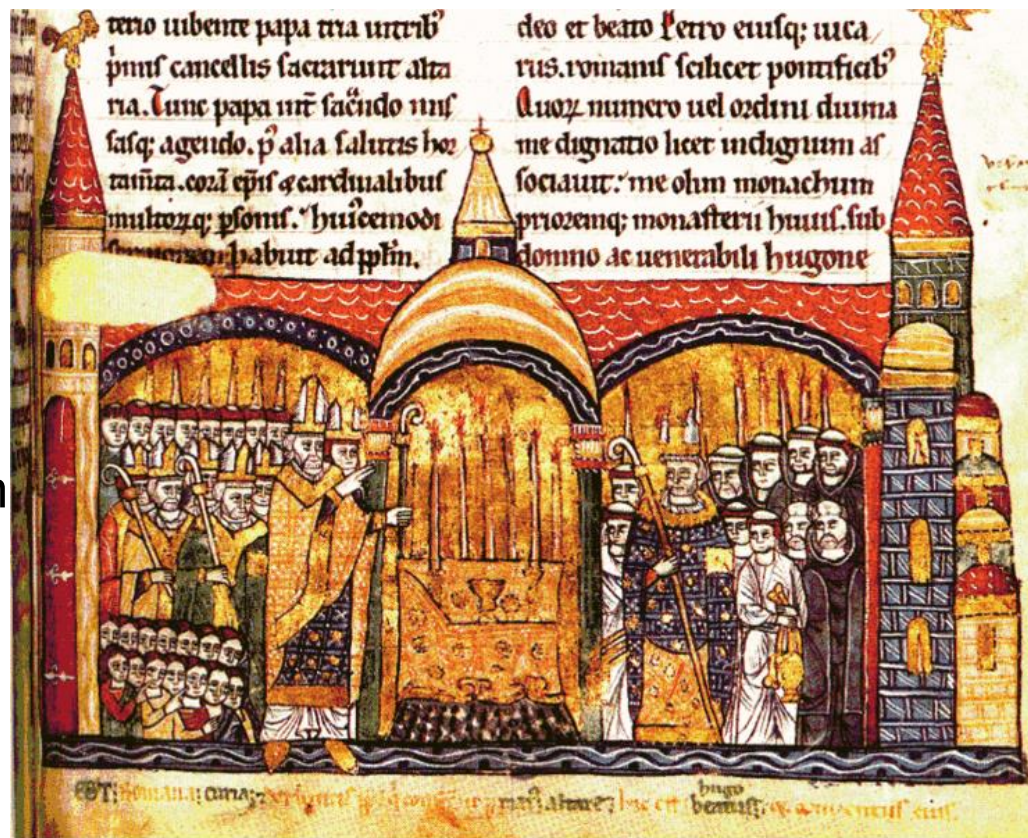
Jindřich IV. se opíral o nižší šlechtu a města.

Jeho největším oponentem se stala církev- boj o investituru.

# Církevní reforma

Předchůdcem boje o emancipaci církve byla vnitřní reforma církve, jež probíhala od 10. století.

Její nejznámějším představitelem tzv. Clunyjské hnutí, jež se snažilo o morální očistu kléru.



Vysvěcení kláštera v Cluny.  
Dobová miniatura.

## Mikuláš II. 1059-1061

Po smrti Jindřicha III. se reformní snahy papežství urychlily

Mikuláš II. vydal dekret o volbě Papežů, podle nějž papeže volí sbor kardinálů. Zásadní změna, neboť předtím o volbě rozhodoval císař a volba sama probíhala s manifestační podporou římského lidu.



Papež Mikuláš II. korunuje Roberta Quiscarda



# Petr Damiani, ideolog papežství (1006-1072)

Autor teze:

Poměr světská a církevní moc, má být programem spolupráce, papežství má být vojensky chráněno císařem, císař se stává skutečným vládcem teprve prostřednictvím papeže, mají si vzájemně pomáhat.

# Řehoř VII. 1073-1085



Nejvýznamnější představitel  
církevní reformy a boje církve  
za nezávislost na světské moci.

Teoreticky zdůvodnil nároky církve.

Zahájil boj o investituru.

# Dictatus papae

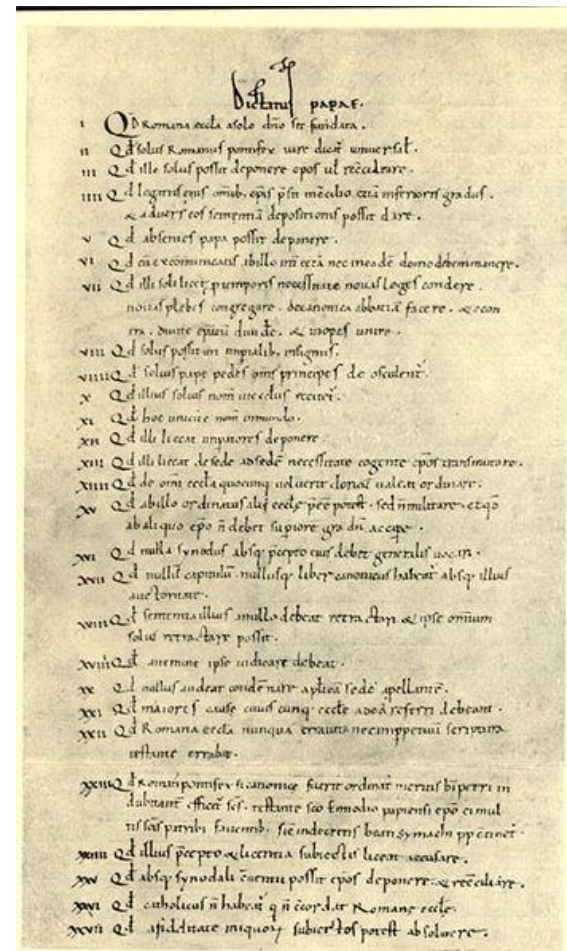
Vydal papež Řehoř VII. 1075

Soubor 27 tezí papeže Řehoře VII. o postavení papežů a jejich vztahu ke světské moci.

Církevní moc je vyšší než světská, papež má právo odvolávat císaře.

Papeže nemůže nikdo soudit.

Římská církev je neomylná.



# Boj o investituru (1075-1125)

1075 Řehoř VII. zakázal laickou investituru, to znamená dosazování církevních hodnostářů laiky (císařem, králem, vévody apod.), Do té doby to bylo zcela běžné, od úrovně šlechtic a kněz v jeho kostele, až po úroveň biskupové- panovník. V některých případech, jako za císaře Jindřicha III., i v rovině císař- papež. Nyní v boji za svou nezávislost se církev proti starým zvykům postavila.

Když Jindřich IV. zamýšlel dosadit nového biskupa, napsal mu papež dopis, ve kterém zopakoval zásady shrnuté v Dictatus papae a zopakoval, že laikové bez ohledu na postavení, které zaujímají, jsou mu povinni poslušností.

# Boj o investituru (1075-1125)

Sněm ve Wormsu v lednu 1076 , svolaný Jindřichem IV., vyzval Řehoře k abdikaci.

Únor 1076 - papež zprostil poddané Jindřich IV. přísahy věrnosti, sesadil ho a exkomunikoval (vyloučil z církve) a dal do klatby. Jindřich IV. se pokusil dát do klatby Řehoře VII.

Od krále se však začala odvracet jak šlechta, tak duchovenstvo, které ho dosud podporovalo.

Říšský sněm poručil králi, aby se ospravedlnil a zavázal se, že nadále nebude uznávat Jindřicha IV., pokud do roka nedosáhne papežova odpuštění.

# Canossa



Jindřich se rozhodl vypravit do Itálie . Od 25. do 27. ledna 1077 čekal v kajícnickém rouše a bos na slitování Řehoře VII. před hradem Canossa na zasněžených svazích Apenin. Následně byl zproštěn klatby a získal odpuštění.

Klečící král prosí o podporu clunyjského opata a majitelku hradu Canossa, Matyldu Toskánskou.

## Odboj v Německu



Náhrobek Rudolfa Švábského  
v Merseburku

Přesto v květnu 1077 velmožové sesadili Jindřicha IV. z trůnu a zvolili nového krále.

**Rudolf Švábský (z Reinfeldenu) 1077-1080**

Další neshoda Jindřicha IV. s papežem vedla k tomu, že Řehoř VII. znovu Jindřicha IV. prohlásil za sesazeného.

Následně duchovní hodnostáři na synodě v Brixenu sesadili Řehoře VII. a Jindřich IV. dal zvolit vzdoropapeže Klementa III.

2 papežové, 2 králové

V následné válce Rudolf smrtelně raněn v bitvě u Elsteru (1080).

Novým protikrálem zvolen **1081-1088**

**Heřman Lucemburský**

# 1081-1084 tažení Jindřicha IV.do Itálie

Útok Jindřicha IV. proti Řehoři VII.

Řím dobyt až po třech letech.

Účast českých vojsk Vratislava II.

Řehoř VII. povolal na pomoc 30 000 Normanů a Saracénů.

Řehoř VII. musel z města uprchnout, odešel k Normanům.  
1085 zemřel v Salernu.



# Jindřich IV. 1056-1106

1084 vzdoropapež Kliment III.,  
Jindřicha IV. korunoval císařem

Uklidnění poměrů v říši.

1085 Vratislav II. českým králem.  
odměna za tažení do Itálie



Jindřich IV. v rukopise 12.století

## Jindřich IV. a jeho synové



Konrád (\* 1074) - nástupcem svého otce  
Korunován 1087 v Cáchách.

Pod vlivem Matyldy Toskánské se přidal  
na stranu papeže Urbana II. (1088-1099),  
který obnovil boj proti Jindřichu IV.

Postavil se proti svému otci

Od papeže získal císařskou korunovaci.

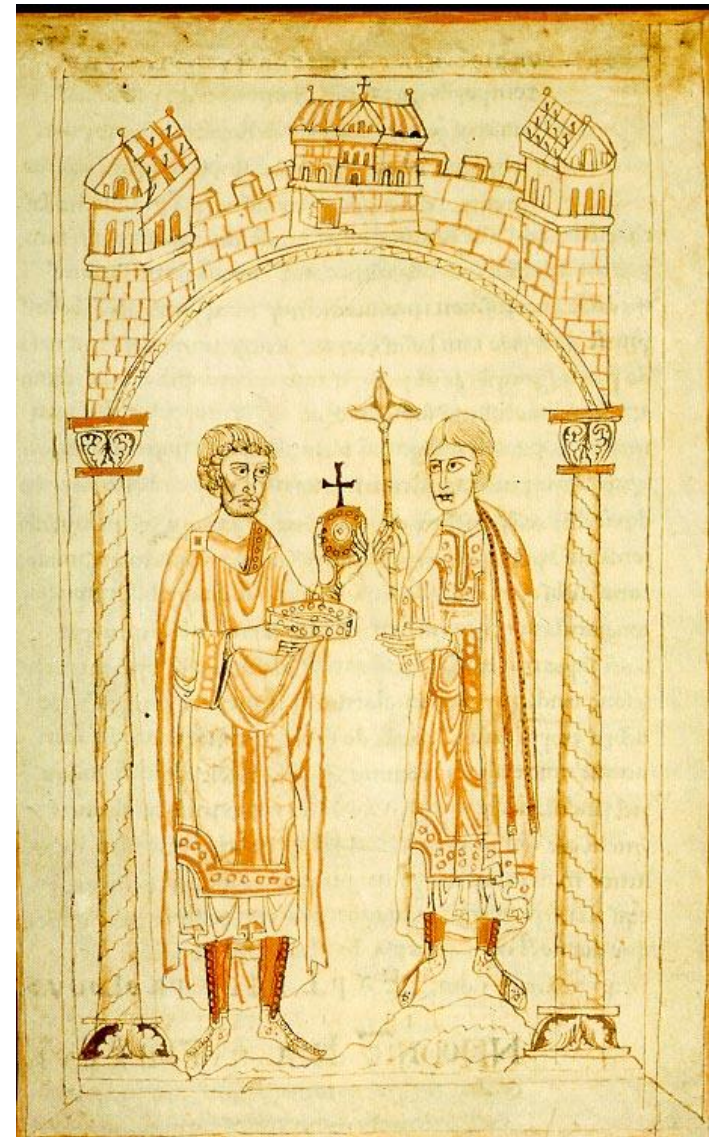
1098 sesazen Jindřichem IV., jen formální  
akt, Konrád měl silné postavení v Itálii.  
Zemřel 1101.

# Jindřich IV. 1056-1106

1099 Mladší syn Jindřich (V.)  
korunován jako římský král, poté co  
Jindřich IV. vydědil staršího Konráda.

1104 se Jindřich V. postavil proti  
svému otci a donutil jej 1105 k abdikaci  
a předání korunovačních klenotů.

1106 Jindřich IV. zemřel



Jindřich IV. a Jindřich V.

# Jindřich V.

## 1106-1125

1111 korunován císařem

Pokračoval boj o investituru. Dohoda za papeže Kalixta II.

1122 konkordát wormský:

Císař se zřekl práva udělovat odznaky berlu a prsten, uznal, že volba duchovních hodnostářů je svobodná.

Má však právo být přítomen v německých oblastech při volbě biskupů.

Světská investitura (předání vlády nad statky patřícími k danému církevnímu úřadu) - předání žezla

Duchovní investitura – předání berly a prstenu

Itálie a Burgundsko - světská investitura až po vysvěcení biskupů.

Německé země, světská investitura ještě před vysvěcením na biskupa.

Zde vliv světské moci do jisté míry přetrvával.

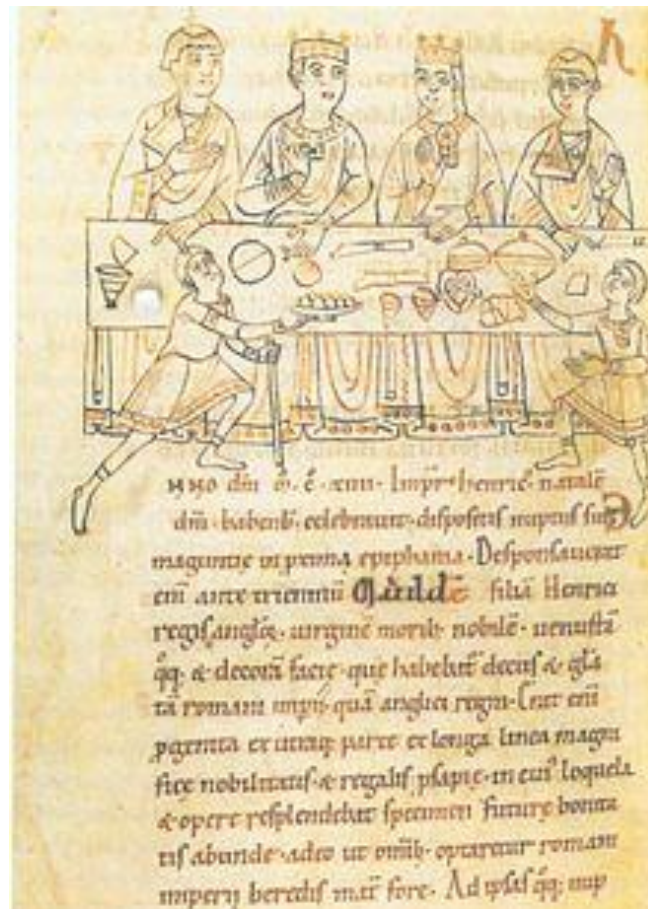
Církev velmi posílila na úkor císařské moci. V Itálii ztratil císař možnost dosazovat církevní hodnostáře jako oporu své moci.

# Jindřich V. 1106-1125

Jindřichovou manželkou Matylda ,  
dcera anglického krále Jindřicha I.  
Manželství bezdětné.

1025 + Jindřich V.

Sálská dynastie vymřela



Svatební hostina  
Jindřich V. a Matylda Anglická